

L'AUTÈNTICA FELICITAT NO COSTA DINERS

2017/2018

4t D'ESO
I BATXILLERAT

APROFITA EL TEMPS LLIURE PER AL QUE DE DEBÒ ÉS IMPORTANT
Guanyes tu, guanya el planeta i guanya tothom.

GEOGRAFIA I HISTÒRIA

FITXA PER AL PROFESSORAT

OBJECTIUS ESPECÍFICS

1. Ampliar el **concepte de revolució industrial** a transformació radical d'estructures econòmiques que canvien la manera de produir i distribuir béns i serveis així com les maneres de consumir.
2. Elaborar una **primera opinió consistent sobre l'ambivalència del capitalisme** com a sistema que estimula la multiplicació de riquesa però fracassa en el seu repartiment i sostenibilitat.
3. **Elaborar una explicació més complexa** sobre les repercussions socials i territorials de les estructures econòmiques.
4. **Conèixer i valorar el concepte de temps lliure i de lleure** en les seves diferents accepcions i contextos. Valorar el paper de l'estat del benestar com a garant d'igualtat en l'accés al lleure.
5. **Valorar el paper dels éssers humans com a agents constructors d'alternatives socials:** bancs del temps, sistema One for One...
6. **Entendre l'art com una forma d'expressió** elaborat a partir de diferents materials, entre els quals hi incloem els residus.

CONTINGUTS

▣ CONCEPTUALS (fan referència als continguts B.3.1., B.3.3. i B.3.4. del currículum gallec).

- Temps disponible i temps no disponible.
- Temps lliure.
- Consum responsable.
- Desenvolupament sostenible.
- Alternatives socials.

▣ PROCEDIMENTALS

- Interpretació i anàlisi de diferents fonts històriques (textos històrics i historiogràfics, vídeos).
- Actuació com a portaveu de les idees d'un grup.
- Elaboració d'una obra d'art avantguardista a partir de residus del dia a dia.
- Explicació oral dels treballs pràctics realitzats a la resta del grup i resposta a les preguntes dels companys (incloent la possibilitat de debat).

▣ ACTITUDINALS

- Sensibilització en el compromís amb el medi ambient, les injustícies econòmiques i el consum responsable.
- Valoració dels avenços socials adquirits per l'ésser humà a l'edat contemporània (jornada laboral, dret a vacances remunerades...).

▣ CULTURA DE PENSAMENT

- **Treball cooperatiu:** acompanyament lector, parelles de 4, full giratori, 1-2-3-4.
- **Ús de rutines de pensament:** blackout poetry, abans pensava... ara penso.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

COMPETÈNCIA EN LA COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA

- Adquirir un **vocabulari** bàsic relacionat amb el lleure, el temps lliure i el consum responsable.
- Comunicar-se oralment i per escrit: escoltar, parlar, **debatre**, conversar, llegir i escriure... és la base de les activitats proposades. L'**escolta activa** entre iguals, la lectura comprensiva dels materials, la **redacció** de propostes alternatives de lleure i temps lliure, i l'**expressió oral** dels propis alumnes en **debats i exposicions**.
- Fer servir **variants del discurs** com la dissertació i l'argumentació.

COMPETÈNCIA MATEMÀTICA

- Aplicar diverses eines matemàtiques a l'hora de descriure, calcular i analitzar el seu temps lliure.
- Calcular percentatges i proporcions, fer servir escales numèriques i gràfiques per mostrar la realitat.

COMPETÈNCIA EN EL CONEIXEMENT I LA INTERACCIÓ AMB EL MÓN FÍSIC

- Analitzar l'acció de l'home i l'ús innecessari de recursos en la gestió i organització del lleure i el temps lliure. Identificar els problemes generats pel consumisme i valorar els exemples de lleure alternatiu que assegurin la protecció i cura del medi físic.

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ I COMPETÈNCIA DIGITAL

- Tractar informació procedent de fonts escrites, gràfiques i audiovisuals, procedents de suports en paper o de les tecnologies de la informació i la comunicació.

COMPETÈNCIA SOCIAL I CIUTADANA

- Apropar-se a **diferents realitats** socials locals i internacionals en **diferents èpoques**.
- Valorar les conquestes del **moviment obrer** i el reconeixement del dret al lleure a nivell internacional.
- Participar en **debats** sobre el lleure, consumisme i societat. Extreure i assolir conclusions.
- Fomentar l'**empatia** en els grups de treball.
- Realitzar **lectures** de premsa i visionar reportatges que mostrin la desigualtat del món en què vivim i que fomentin l'esperit crític de l'alumnat i l'adquisició de compromisos per a la consecució d'un món millor.
- Abordar el tema del **consumisme** i el lleure des de **diferents realitats** socials, properes als alumnes, i valorar les seves aportacions.
- Implicar-se amb el canvi social a través d'accions més sostenibles amb el medi ambient i l'entorn. Donar a conèixer i **promoure** aquestes accions.

COMPETÈNCIA CULTURAL I ARTÍSTICA

- Appreciar el valor de la creació artística a partir de la reutilització i el reciclat de recursos disponibles.
- Expressar idees, experiències i sentiments de **forma creativa**: blackout poetry, escultura d'avantguarda, etc.

4t D'ESO I BATXILLERAT - GEOGRAFIA I HISTÒRIA

- Contemplar, valorar, apreciar i criticar obres d'art des d'un punt de vista sostenible i ecològic.
- Adquirir destreses d'anàlisi d'obres artístiques des d'un punt de vista sostenible.
- Valorar el patrimoni cultural immaterial, respectar-lo i interessar-se per la seva conservació proposant estratègies per a casos concrets del nostre entorn; dur-les a terme sempre que sigui possible.

COMPETÈNCIA PER APRENDRE A APRENDRE

- Construir una visió estratègica dels problemes derivats de la generació de residus i la societat de consum postindustrial. Adoptar una forma de procedir conseqüent amb aquesta problemàtica.
- Aplicar raonaments de caràcter sostenible davant les iniciatives comercials de lleure i temps lliure. Predir els seus possibles efectes.

AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL

- **Extreure conclusions** després d'analitzar la documentació aportada.
- **Desenvolupar iniciatives** de presa de decisions a l'hora de realitzar aportacions en el grup.
- **Implicar-se** en fórmules **alternatives al consumisme**.

COMPETÈNCIA ESPIRITUAL

- **Sensibilitzar** l'alumnat sobre les desigualtats i problemes derivats del consum.
- Interpretació personal sobre els nostres hàbits de consum en el lleure i el temps lliure com a causant de les desigualtats socials.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Identificar les conseqüències de la vinculació entre lleure i consum.
- Analitzar les desigualtats derivades de la gestió del lleure i el temps lliure en l'actualitat.
- Participar activament aportant alternatives a un lleure més sostenible.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

GLOSSARI DEL TEMPS:	
Temps no disponible:	Temps que utilitzem per a diverses obligacions com ara treballar, anar a l'escola, col·laborar a casa, etc.
Temps disponible:	Temps que destinem a activitats que hem escollit fer: extraescolars, classes d'idiomes o de música, activitats esportives, etc.
Temps lliure:	Temps que ens queda després de complir les nostres obligacions, tant imposades com escollides. Generalment, les persones utilitzem el nostre temps lliure per descansar i realitzar activitats que ens aporten plaer o entreteniment i que no podem fer durant els moments en què fem activitats amb certa obligatorietat (treball, estudi, etc.).

TEMPORALITZACIÓ EN FUNCIO DELS NIVELLS D'IMPLICACIÓ

- NIVELL 1 ★
- NIVELL 2 ★★
- NIVELL 3 ★★★
- NIVELL 4 ★★★★★
- NIVELL 5 ★★★★★★

MATERIALES

- Organitzadors gràfics (Bitllet setmanal del temps, frase motivadora de Duchamps, fitxes alternatives de lleure, tiquets One for One).
- Textos («Des de quan existeix el lleure?», Testimoni revolució industrial, Entrevista «El país»).
- Vídeos («Tom's Shoes», «Actua amb compte», «Els teus batecs»).
- Residus per a Basurama (cada alumne en recull uns quants).

NIVELL 1 ★

Activitats 1, 2 i 3 (30')

NIVELL 1: DES DE QUAN EXISTEIX EL LLEURE?		MATERIALS NECESSARIS
<p>ACTIVITAT 1: DECLARACIONS DE SARAH GOODER, DE VUIT ANYS (10')</p>	<p>Lectura individual del text.</p> <p>Possibles preguntes per iniciar debat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Quina durada té la jornada laboral de la Sarah? • Quant temps disponible té la Sarah en el seu dia a dia? • A quines activitats destina la Sarah el seu temps disponible? • Li queda temps de lleure, a la Sarah? 	TEXT
<p>ACTIVITAT 2: LA CONQUESTA OBRERA (5')</p>	<p>Exposició a la pissarra digital de l'eix cronològic del moviment obrer a Europa.</p> <p>http://joselustrujillorodriguez.blogspot.com.es/2012/11/las-internacionales-obreras-sxix-la.html</p> <p>El professor debat sobre l'origen del sindicalisme i la demanda de drets, recalca la durada de la jornada laboral i el dret al lleure.</p>	PISSARRA DIGITAL EIX CRONOLÒGIC (ENLLAÇ)
<p>ACTIVITAT 3: EL TEU BITLLET SETMANAL DEL TEMPS (15')</p>	<p>A partir de l'organitzador gràfic proporcionat en parelles cooperatives de 4 i utilitzant la tècnica del full giratori, els alumnes completen el bitllet amb les activitats que realitzen en el seu temps disponible (recalquem la diferència conceptual treballada ja al text 1 entre temps disponible, no disponible i temps de lleure).</p> <p>Tots els membres del grup hauran de ser capaços d'exposar conclusions sobre el bitllet elaborat ja que el compartirem fent servir la tècnica 1-2-3-4.</p> <p>A continuació deixarem els nostres bitllets del temps exposats al suro de la classe.</p>	ORGANITZADOR GRÀFIC ROTULADORS

NIVELL 2 ★★

Activitats 4, 5 i 6 (35')

NIVELL 2: LA TIRANIA DEL RELLOTGE		MATERIALS NECESSARIS
<p>ACTIVITAT 4: BLACKOUT POETRY (15')</p>	<p>Lectura individual del text i visualització del tall en relació amb la cadena de muntatge de «Temps Moderns»: https://www.youtube.com/watch?v=KHAaYxMinC8 (el podem tallar al minut 3:01).</p> <p>A un pòstit amb un retolador han de fer una figura que els suggereixin els dos documents i posar-hi un titular. Posada en comú del grup-classe.</p> <p>Reflexió grupal sobre la frase «La tirania del rellotge». Quan et sents un esclau del temps? Quan necessites aturar-te?</p>	<p>TEXT RETOLADOR PÒSTIT</p>
<p>ACTIVITAT 5: EL ROL DE GÈNERE EN EL TEMPS (10')</p>	<p>L'alumne contesta les següents preguntes com si fos el seu pare o mare, els seus avis o el seu professor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Quant temps disponible tens al dia? • Quina part d'aquest temps dediques a activitats relacionades amb el teu lleure i gaudi personal? • Creus que homes i dones compten amb el mateix temps disponible i que el fan servir de la mateixa manera? <p>Exposició a nivell grupal dels resultats i reflexió sobre la desigualtat de gènere.</p>	<p>LLIBRETA</p>
<p>ACTIVITAT 6: ABANS PENSAVA... ARA PENSO (10')</p>	<p>Llegir l'article d'«El País» amb la tècnica d'acompanyament lector: http://elpais.com/diario/2000/07/07/paisvasco/962998817_850215.html</p> <p>Completar l'organitzador gràfic amb les idees prèvies que tenim i, després de llegir l'article, completem la segona part.</p> <p>En un últim moment farem una posada en comú de la classe (es pot projectar l'organitzador a la pissarra digital o copiar-lo a la pissarra i completar-lo).</p>	<p>ARTÍCULO EL PAÍS ORGANIZADOR GRÁFICO PIZARRA</p>

NIVELL 3 ★★★ Creativitat al poder

Activitat 7 (1 sessió de 50'):

Projecte artístic d'avantguarda. Les 3R: Reduir, Reciclar, Reutilitzar

Es tracta d'un projecte sobre les avantguardes artístiques del primer terç del segle XX. Organitzem els alumnes en grups de treball i assignarem una avantguarda a cadascun: cubisme, dadaisme, expressionisme, futurisme, surrealisme i art abstracte. L'activitat consisteix a recuperar elements seleccionats de les escombraries del dia anterior i utilitzar-los per realitzar un projecte artístic (escultura, poema, pintura, collage, etc.).

És important evitar que es comprin materials per realitzar l'activitat, ja que estem evitant el consum innecessari.

4t D'ESO I BATXILLERAT - GEOGRAFIA I HISTÒRIA

Durant la sessió, el grup completarà el seu projecte artístic a partir de les aportacions de cada alumne i l'exposarà a la resta de companys fent-ne una descripció tècnica i temàtica, i explicant-ne la forma, la tècnica, els materials i la funció.

A partir dels productes resultants, podem realitzar una exposició o exposar els treballs a altres aules.

Com a motivació, podem fer servir alguna d'aquestes frases de Marcel Duchamp:

Contra tota opinió, no són els pintors els qui fan els quadres, sinó els espectadors.

El meu capital és el temps, no els diners.

Contra toda opinión, no son los pintores sino los espectadores quienes hacen los cuadros

(Marcel Duchamp)

akifrases.com

loff.it

Mi capital es el tiempo, no el dinero.

Marcel Duchamp

Més informació:

<http://basurama.org/>

NIVELL 4 ★★★★★

Activitats 8 i 9 (20')

NIVEL 4: IMPLICA-T'HI		MATERIALS NECESSARIS
ACTIVITAT 8: QUÈ ÉS EL ONE FOR ONE? (10')	Visualització d'un vídeo sobre una experiència real desenvolupada a Argentina: https://www.youtube.com/watch?v=F1vjTlNumu8 Ens plantegem com podem contribuir-hi. Individualment l'alumne anota quins objectes relacionats amb el lleure i el temps lliure pot donar seguint el sistema de One for One (15'). Ho posem en comú i assolim el compromís de classe perquè a la propera sessió puguem dedicar deu minuts a fer un mercat en el qual s'intercanviaran productes.	PISSARRA DIGITAL / PROJECTOR PÒSTIT
ACTIVIDAD 9: CREACIÓ D'UN MERCAT ONE FOR ONE (10')	Desenvolupament d'un mercat d'intercanvi d'objectes relacionats amb el lleure.	OBJECTES PERSONALS

NIVELL 5 ★★★★★

Activitats 10 i 11

Activitat 10: Alternatives (1 sessió i 10')

En grups de 4 alumnes, els joves realitzaran una campanya publicitària amb alternatives de lleure anticonsum.

Motivació: «Els meus batecs». Un vídeo de la pontevedresa Lucía Martínez, guanyador del Festival Picture This! de Sony.

<https://www.youtube.com/watch?v=-FgzW3VFnSc>

El producte final pot ser un vídeo, una presentació o un podcast. Es tracta que junts dialoguin, busquin i trobin alternatives de lleure que impliquen un consum responsable i constitueixen exemples de sostenibilitat per a l'entorn.

Posada en comú del producte final.

Activitat 11: Implica-t'hi (10')

L'activitat consisteix a redactar un compromís individual per desenvolupar en el seu entorn més proper. Implica difondre i participar en alternatives de lleure i temps lliure respectuoses amb el medi que eviten un consum innecessari.

Posada en comú dels compromisos.

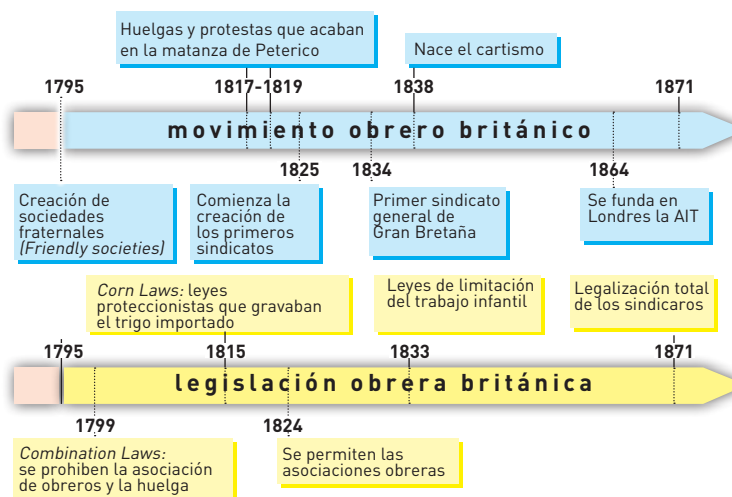
ACTIVITATS

ACTIVITATD 1. Text 1: declaracions de Sarah Gooder, una nena de vuit anys (10')

“Treballo al pou de Gawber. No és gaire cansat, però treballo sense llum i tinc por. Hi vaig a les quatre i a vegades a dos quarts de quatre del matí, i surto a dos quarts de sis de la tarda. No m’adormo mai. A vegades canto quan hi ha llum, però no en la foscor, ja que aleshores no m’atreveixo a cantar. No m’agrada ser al pou. A vegades, quan hi vaig al matí, estic mig adormida. Vaig a l’escola els diumenges i aprenc a llegir. [...] M’ensenyen a resar [...]. He sentit parlar de Jesucrist moltes vegades. No sé perquè va venir a la terra i no sé perquè va morir, però sé que reposava el seu cap sobre pedres. Prefereixo, de lluny, anar a l’escola que ser a la mina.”

Testimoni recollit per la Comissió Ashley per a l'estudi de la situació a les mines, 1842.

ACTIVITAT 2. La conquesta obrera:

ACTIVITAT 3. Blackout Poetry

1. La jornada laboral normal comença a les 6 del matí en punt i, després dels descansos de mitja hora per esmorzar, d’una hora per dinar i de mitja hora per a l’hora del te, la jornada acaba a les 7 de la tarda, i s’haurà de complir aquest horari de forma estricta.
2. Als treballadors que arribin 2 minuts tard se’ls haurà de descomptar mitja hora del seu sou; qualsevol que arribi tard, més de 2 minuts, haurà de començar més tard el següent descans; o, com a mínim, se’ls descomptarà el seu salari fins a aquell moment. Qualsevol disputa en relació amb el temps correcte es dirimirà tenint en compte el rellotge de sobre de la caseta del vigilant.
3. Cap treballador, ni els contactats per jornada ni els que ho estan a preu fet, podrà marxar del seu lloc de treball abans del final de la jornada laboral sense haver rebut primer el permís del supervisor i sense haver-li proporcionat el seu nom al vigilant. L’omissió d’aquestes dues normes ocasionaran una multa de 10 groschen de plata (10 cèntims) que es pagaran al fons per a malalties.

4. Els retards consecutius a la feina seran motiu de comiat. Aquesta mesura també s'aplicarà a tots aquells que un funcionari o supervisor vegi sense treballar i es neguin a obeir la seva orde de tornar al lloc de feina.
5. Cap treballador deixarà el seu lloc de feina, si no és per motius relacionats amb les seves tasques.
6. Queda prohibida tota conversa amb els companys de feina; si algun treballador necessita informació per a la seva feina ha d'acudir al supervisor o al company de treball designat per a aquest propòsit

*Conjunt de normes d'una fàbrica de Berlín redactades el 1844.
Aquestes normes eren habituals dins d'una companyia de qualsevol lloc on s'hagués implantat el sistema fabril.*

ACTIVITAT 4. El teu bitllet setmanal del temps

BITLLET SETMANAL DEL TEMPS